

СТАНОВИЩЕ
върху дисертационен труд за придобиване на образователна и научна степен
„доктор“ в СА „Д. А. Ценов“ - Свищов

Изготвил становището: доц. д-р Николина Грозева, катедра „Икономика“, ВСУ „Черноризец Храбър“, направление 3.8. Икономика, научна специалност „Счетоводна отчетност, контрол и анализ на стопанската дейност“ въз основа на Заповед № 890/07.10.2020г. на Ректора на СА „Д. А. Ценов“ – Свищов.

Автор на дисертационния труд: Вера Тодорова Трендафилова

Тема на дисертационния труд: Концепции и модели за определяне и отчитане на дохода на предприятието

I. Общо представяне на дисертационния труд:

Дисертационният труд е в обем 228 стандартни страници, 220 от които основен текст. В структурно отношение включва увод, три глави, заключение, декларация за оригиналност и библиография, наброяваща 62 източника. Разработката следва класическата структура за дисертационно изследване.

В увода са дефинирани обектът и предметът на дисертационния труд. **Обект** са теориите, концепциите и моделите за доход на предприятието и в практико-приложен аспект – неговите финансови резултати. **Предмет** на изследване са постановките в различните концепции и модели за дохода и печалбата, които имат значение за тяхното прилагане в счетоводната практика.

Ясно и обосновано са дефинирани и изследователската теза на автора, целта и задачите, които разработката решава. определен е обхватът на изследването, както и ограниченията пред него. Представената в увода методология е коректно реализирана в хода на научното изследване.

Отделните части на дисертационния труд са логически обвързани в своята последователност.

В Глава първа се прецезират определенията на понятията за дефиниране на дохода в счетоводната теория и практика и подходите за извеждането им. В резултат от проведения критичен анализ на множество научни формулировки, докторантката извежда обобщена дефиниция на понятието „доход“ като финансово-счетоводна категория.

Втора глава разглежда различни концепции за доход в специализираната литература. Особено внимание в дисертационния труд се отделя на изследването на връзката между дохода и капитала на предприятието. Анализирани са концептуалната счетоводна база за определяне на дохода и е извършен критичен преглед на моделите за неговото измерване, представени в специализираната академична литература.

Трета глава е посветена на емпирично изследване с анкетно проучване сред счетоводители в страната и чужбина. Конкретизира се същността на разработения от автора модел за текущо счетоводно отчитане на финансовия резултат и чрез тестване се установява неговата приложимост в практиката.

В заключение са формулирани основни изводи и резултати от проведеното научно изследване.

II. Преценка на формата и съдържанието на дисертационния труд.

Темата е значима тъй като финансовите резултати представляват основен интерес за потребителите на финансовите отчети. От друга страна към момента в българската академичната литература теоретично не са достатъчно добре изследвани концептуалните основи и модели, на които се базира определянето и отчитането на дохода на предприятието. Внедряването на теоретико-приложните резултати и практико-приложните модели, които дисертационният труд предлага в това отношение, по мое мнение, биха били полезни в практиката на предприятията по принцип.

Чрез правилното формулиране на изследователските задачи в дисертацията, докторантът е постигнал изпълнението на поставената цел, а именно въз основа на научно изследване на теоретични, методологични и практически аспекти на определянето и отчитането на дохода /финансовите резултати/ да се предложат и аргументират иновативни подходи за тяхното разбиране и съответно – отчитане. Изследователската теза е аргументирано защитена. Всичко това е постигнато чрез приложението на подходящ научен инструментариум в хода на изследването.

Представеният дисертационен труд е логически издържан и научно обоснован. Стилът на изложението би могъл още да се преценира. Дисертацията е в обем, оптимален за изискванията към подобен вид научни трудове. Цитирането е коректно.

Авторефератът достоверно отразява съдържанието на дисертационния труд. Представен е списък от 6 научни публикации по темата на дисертацията в това число една студия, две статии и два доклада.

III. Научни и научно-приложни приноси на дисертационния труд.

По моя преценка научните приноси са правилно формулирани от докторанта. По-значимите са:

1. В теоретичен план е извършен задълбочен анализ на специфичния понятиен апарат по темата на дисертационния труд. Изяснено е съдържанието на понятия като „доход“, „нетен доход“, „финансов резултат“, „печалба“, „загуба“ и др. Вследствие на това е изведена авторова дефиниция за понятието „доход“.

Изследването на финансовите резултати в светлината на доктрината за върховенство на активите и финансовата концепция за поддържане на капитала намира израз във формулиране на определение за понятието „финансов резултат от минали години“.

2. Извършено е многоаспектно изследване на дохода на предприятието като са съобразени основните концепции за доход, наложили се в специализираната литература: концепция за дохода като мотивационна сила, концепция за дохода като измерена величина и концептуалните проявления на дохода. Анализирани е връзката между дохода и капитала на предприятието.

3. Разработени са въпросите на концептуалната база за определяне на дохода в две насоки:

а) в исторически план е проследена еволюцията на счетоводните принципи. Това е направено в контекста на обществено-икономическото развитие на обществото, и на счетоводството в частност; и

б) анализирана е концептуалната база, квалифицирани и класифицирани са понятията, свързани с нея: „принцип“, „конвенция“, „доктрина“, „правило“ и пр.

4. В теоретико-приложен аспект са изследвани въпросите на моделите за определяне на дохода. Последователно са проучени и представени теоретичните основи на традиционния модел за определяне дохода на предприятието, модела на икономическия доход и модела на алтернативните мерни бази.

В приложен план чрез подходящи примери се илюстрира тяхното прилагане. Разработено е и е аргументирано предложение за счетоводно отчитане в контекста на модела за алтернативните мерни бази. Открити са предимствата и недостатъците от използването на различните модели за определяне на дохода.

5. Въз основа на проведено емпирично изследване, имащо за цел установяване състоянието относно разбирането на професионалната счетоводна общност за

